

ekl.fi

Eläköön elämä

Eläkkeensaajien Keskusliitto EKL ry
Pensionstagarnas Centralförbund PCF rf

15.9.2023

Alueelliset erot ikääntyneiden hyvinvoinnissa

EKL:n Hämeen piiri

15.9.2023 Eero Kivinen

Aiheet:

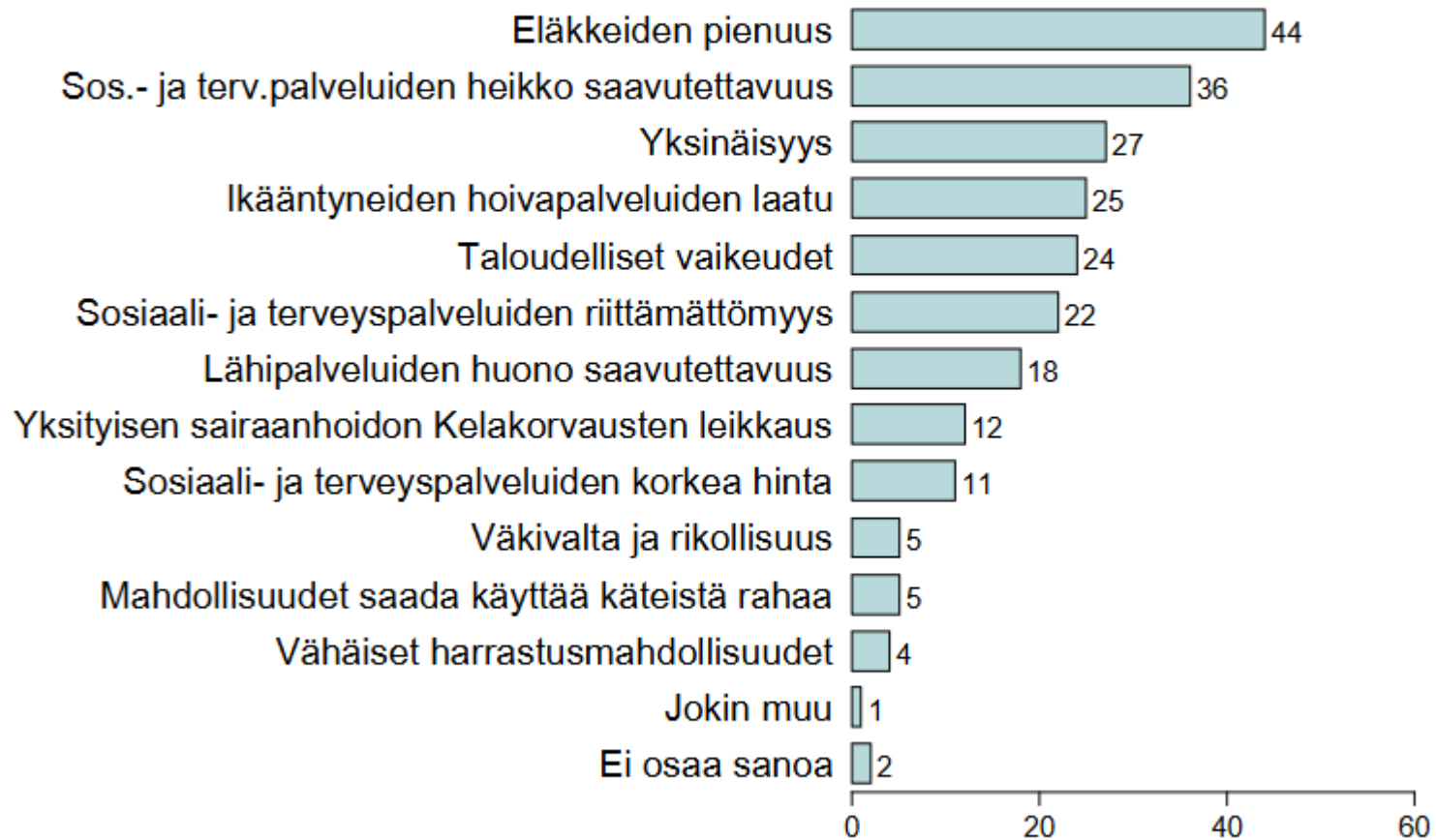

- Taustaa
 - Ikääntyneiden huolenaiheet Huomisen Kynnyksellä-tutkimuksessa
 - Ikääntyneiden toimeentulo ETK:n tutkimuksessa 2021
 - Eläkejakauma sukupuolittain ja keskieläkkeet Kanta-Hämeessä
- Eroja ikääntyneiden hyvinvoinnissa hyvinvointialueilla, Helsingissä ja Ahvenanmaalla
- THL:n terveysindeksi 2023 ja Sairastavuusindeksi 2022

Huomisen kynnyksellä ja ETK

Huomisen kynnyksellä 2022

Kuvio 2a. SUURIMMAT IÄKKÄIDEN IHMISTEN ONGELMAT TÄMÄN PÄIVÄN SUOMESSA (kuuluu kahden suurimman joukkoon, %).

Kantar TNS Oy 2022 / PGraphics

Eläköön elämä

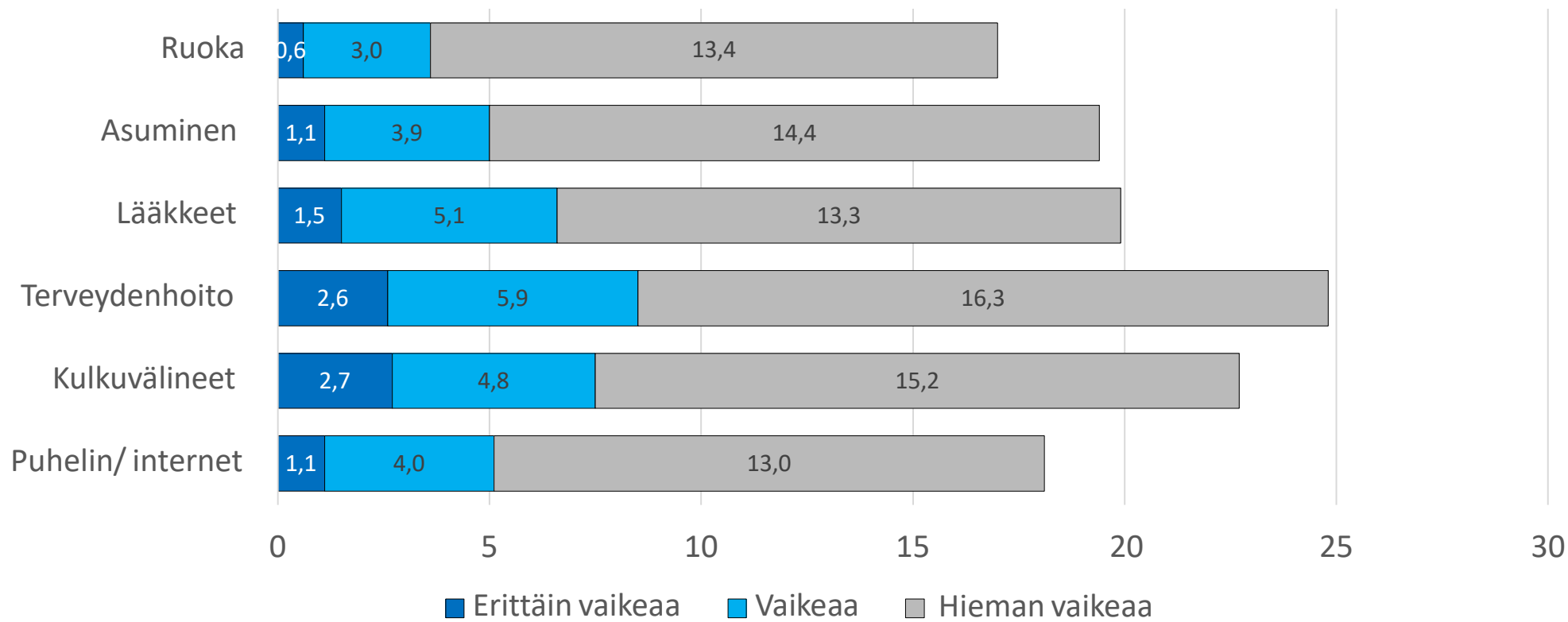
Huomisen kynnyksellä 2022

- Tutkimus on toteutettu kirjekyselynä maaliskuussa 2022.
- Vastaajakunta edustaa Suomen 55-84 -vuotiasta väestöä.
- Tutkimukseen osallistui 965 henkilöä.
- Tutkimussarjan kuudes työ (ensimmäinen 2007, edellinen 2019)

Eläkeläisillä yleisemmin vaikeuksia terveydenhoitomenoissa,
8,5 %:lle näiden menojen kattaminen vaikeaa tai erittäin vaikeaa

Eläköön
elämä

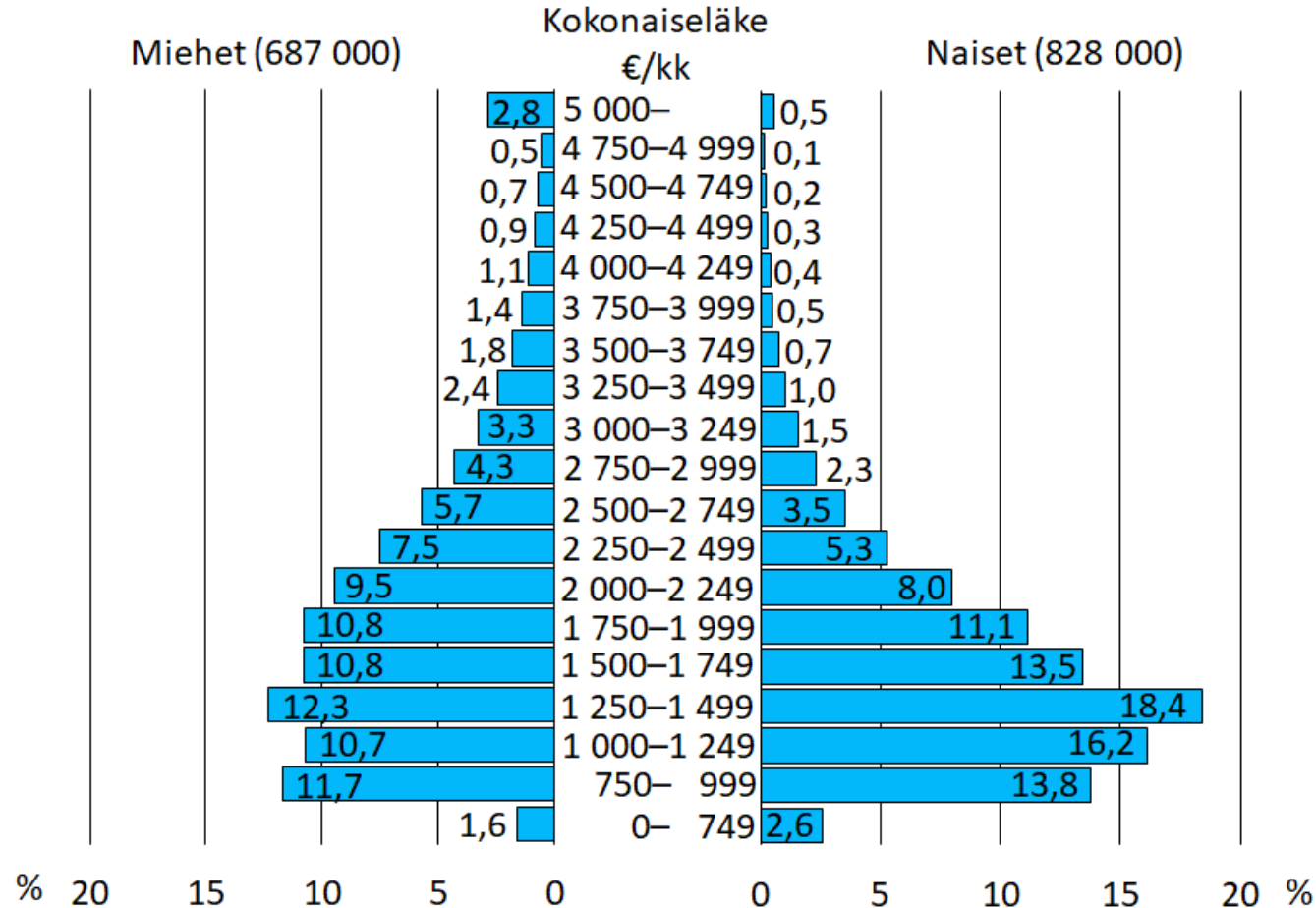
Vaikeudet kattaa välttämättömyysmenoja vuonna 2020, %

Suomessa asuvien omaa eläkettä saavien kokonaiseläkejakauma 31.12.2022

Eläköön
elämä

Suomessa asuvien omaa eläkettä saavien kokonaiseläkejakauma 31.12.2022

Kuvio ei sisällä osittaista vanhuuseläkettä tai osa-aikaeläkettä saavia.

Lähde: Eläketurvakeskus ja Kela

Keskieläke 1845 €/kk

Mediaanieläke 1614 €/kk

Eläkkeiden tasaisesta kasvusta huolimatta 15,8 % eläkeläisistä elää köyhyysrajan alla.

Yli 3 000 euron eläkettä saa noin 10 prosenttia eläkkeensaajista, heistä selkeä enemmistö miehiä. Yli 70 prosentilla eläke alle 2000 €/kk

Eläkkeensaajien ylimpään kymmenykseen kuuluvista naisten osuus on vajaa kolmannes. Hajonta naisten eläkkeissä on selvästi pienempi kuin miehillä ja eläkkeet painottuvat enemmän pienempituloisten joukkoon.

Hyvinvointialueen keskimääräiset eläkkeet 2022

- Maanlaajuinen keskiarvo: 1845 €/kk
- Kanta-Hämeen keskieläke 1809 €/kk

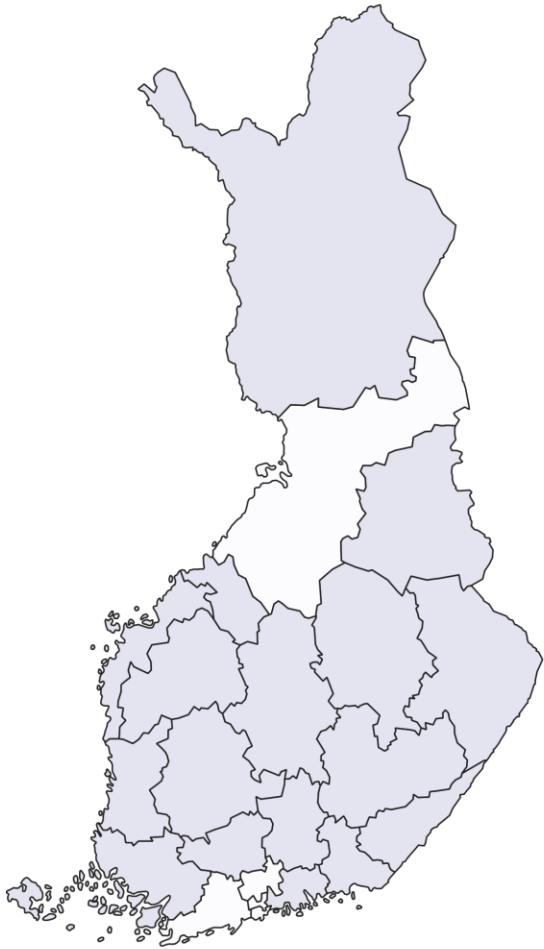
Asuinpaikka	Keskimääräinen eläke	Miehet	Naiset
Suomessa asuvat	1 845	2 070	1 658
Kanta-Häme	1 809	2 024	1 630
Akaa (Pirkanmaa)	1 669	1 857	1 505
Forssa (Kanta-Häme)	1 702	1 899	1 552
Hattula (Kanta-Häme)	1 854	2 062	1 657
Humppila (Kanta-Häme)	1 548	1 633	1 467
Hämeenlinna (Kanta-Häme)	1 882	2 133	1 684
Janakkala (Kanta-Häme)	1 805	2 016	1 620
Jokioinen (Kanta-Häme)	1 700	1 861	1 548
Loppi (Kanta-Häme)	1 636	1 763	1 515
Riihimäki (Kanta-Häme)	1 864	2 112	1 667
Tammela (Kanta-Häme)	1 689	1 864	1 519
Ypäjä (Kanta-Häme)	1 587	1 694	1 486

Erilaisia eroja ikääntyneiden
hyvinvoinnissa hyvinvointialueilla,
Helsingissä ja Ahvenanmaalla

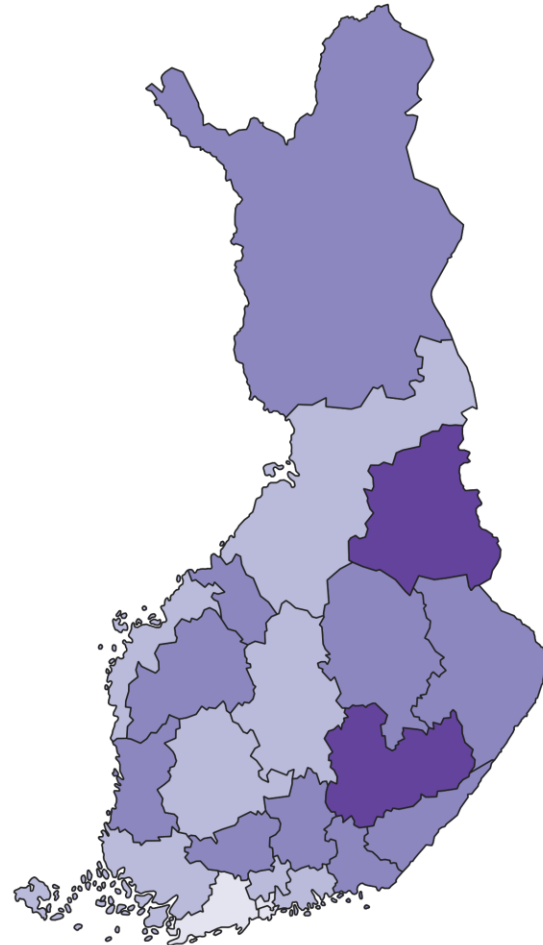
Vanhushuoltosuhteen erot ovat kasvaneet ja niiden ennustetaan edelleen kasvavan

Eläköön
elämä

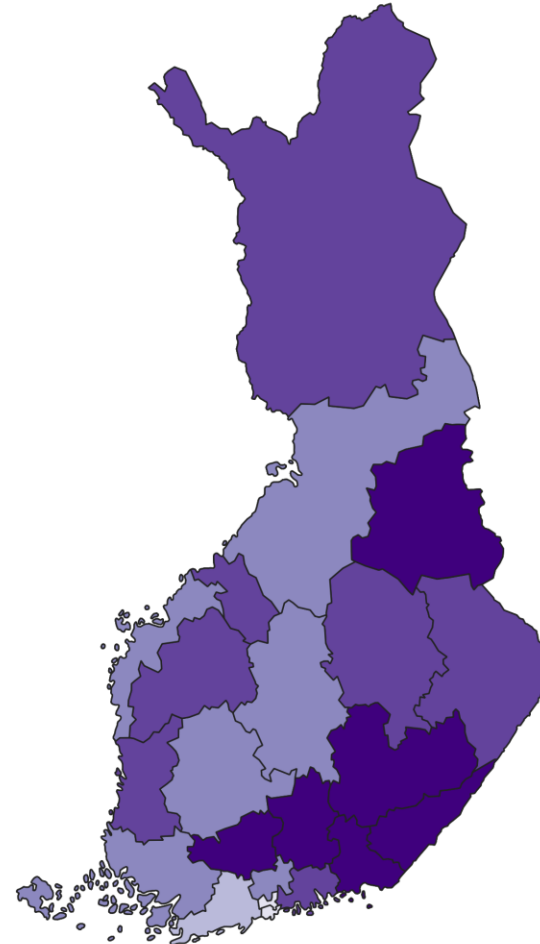
2000

2020

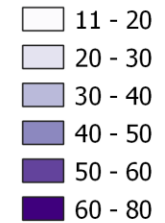

2040

Vanhushuoltosuhde

Yli 64-vuotiaat sataa
15-64-vuotiasta kohti

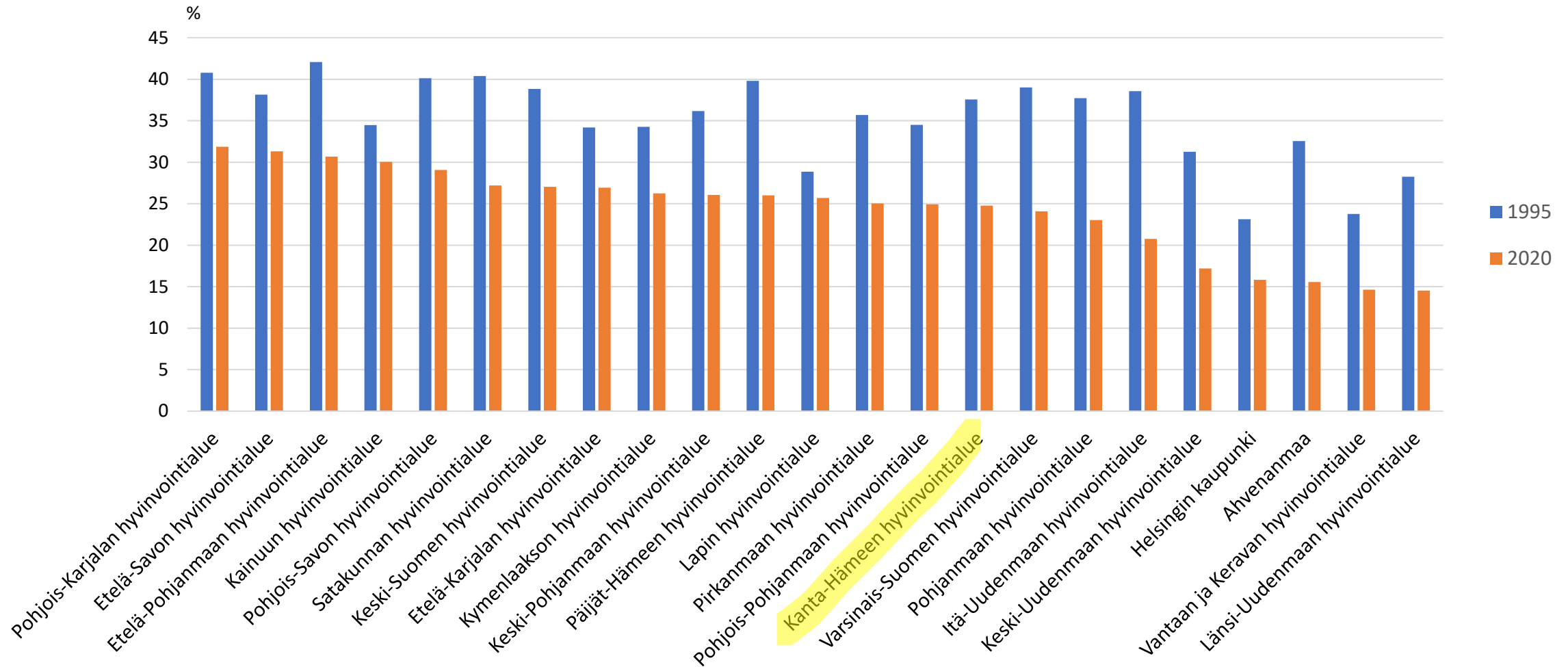

Lähde:

Nevanto ym. 2023/
Tilastokeskus

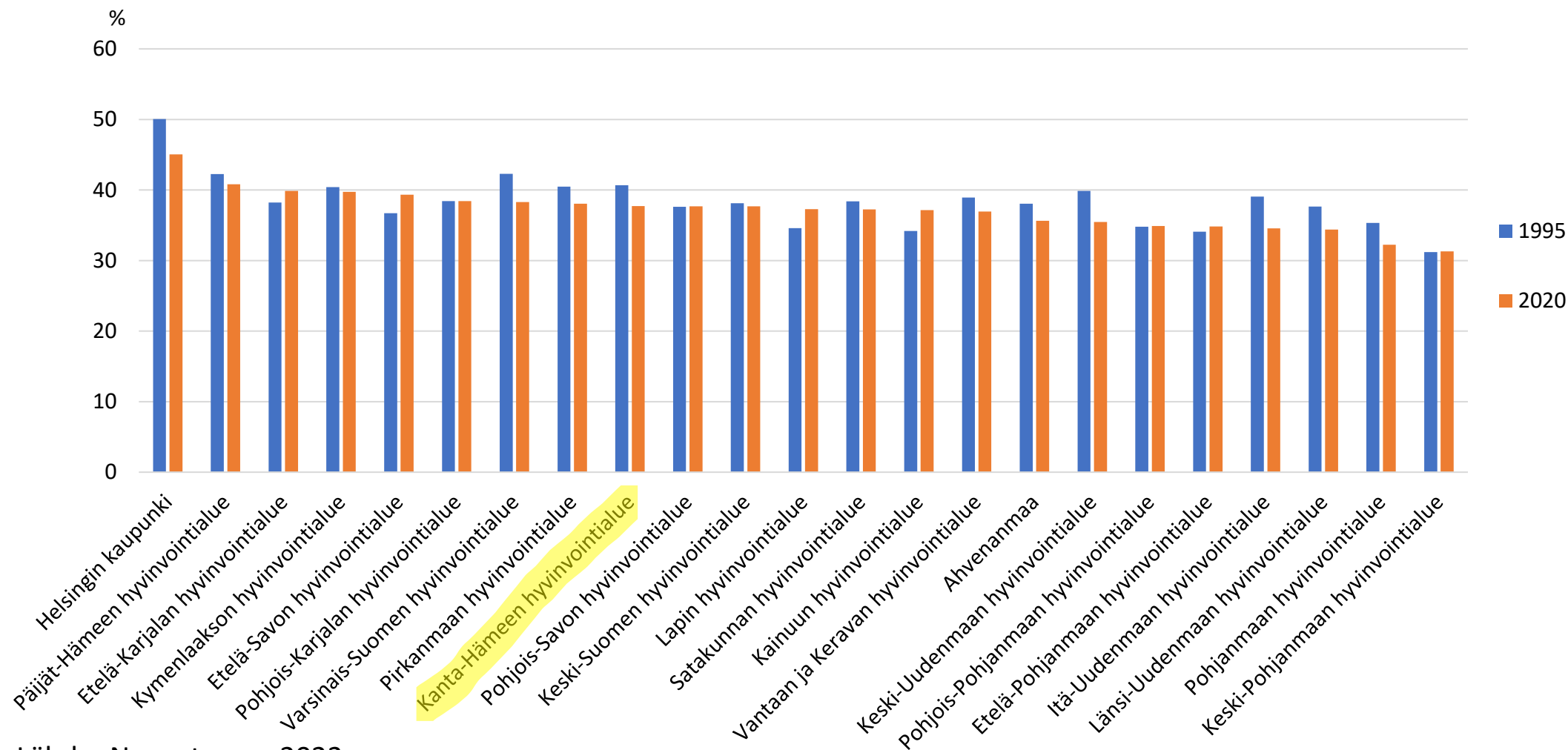

Pienituloisten¹ osuus 65 v. täyttäneistä hyvinvointialueilla, Helsingissä ja Ahvenanmaalla vuosina 1995 ja 2020

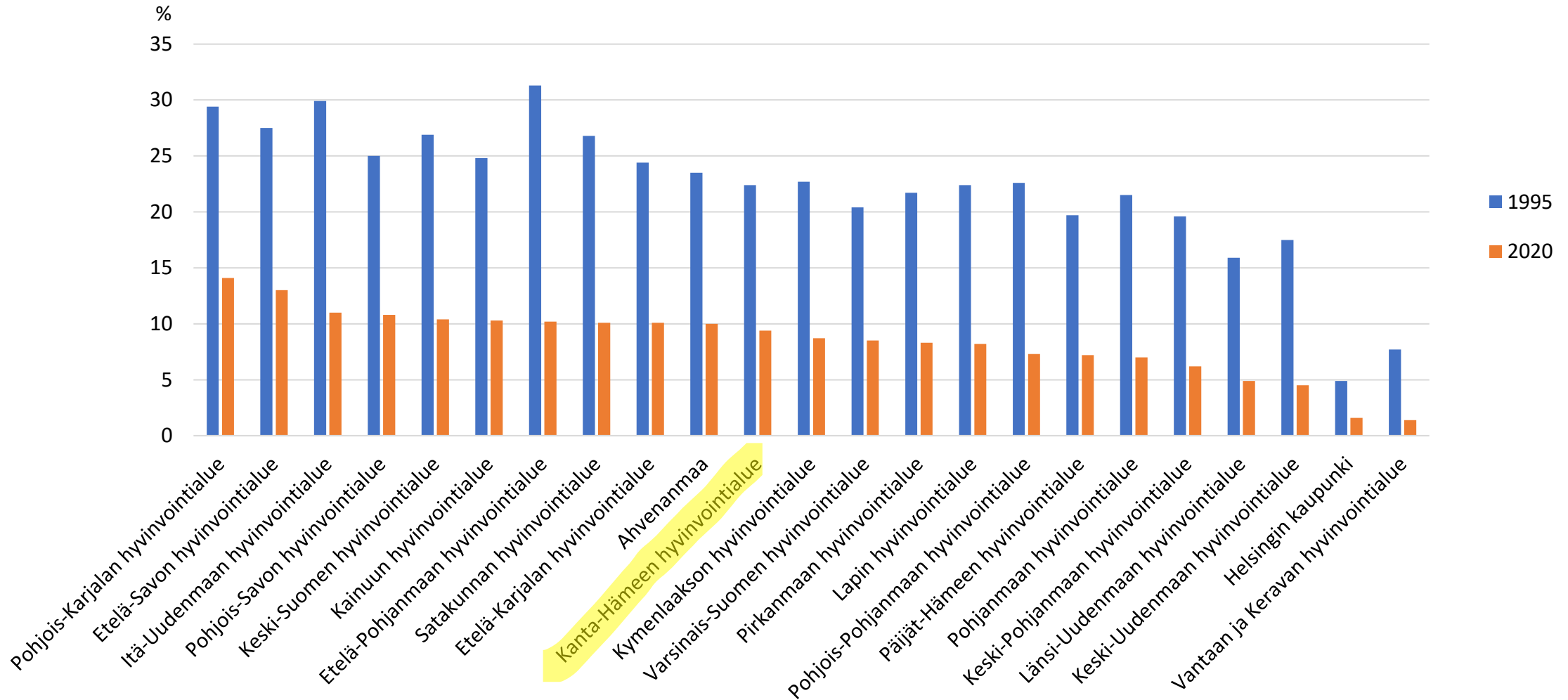
¹ Pienituloiset = väestön alin viidennes asuntokunnan käytettävissä olevissa kulutusyksikkökohtaisissa rahatuloissa

Yksinasuvien osuus 65 v. täyttäneistä hyvinvointialueilla, Helsingissä ja Ahvenanmaalla vuosina 1995 ja 2020

Lähde: Nevanto ym. 2023

Puutteellisesti varustetuissa asunnoissa asuvien osuus 65 v. täyttäneistä hyvinvointialueilla, Helsingissä ja Ahvenanmaalla vuosina 1995 ja 2020

Lähde: Nevanto ym., 2023

15.9.2023

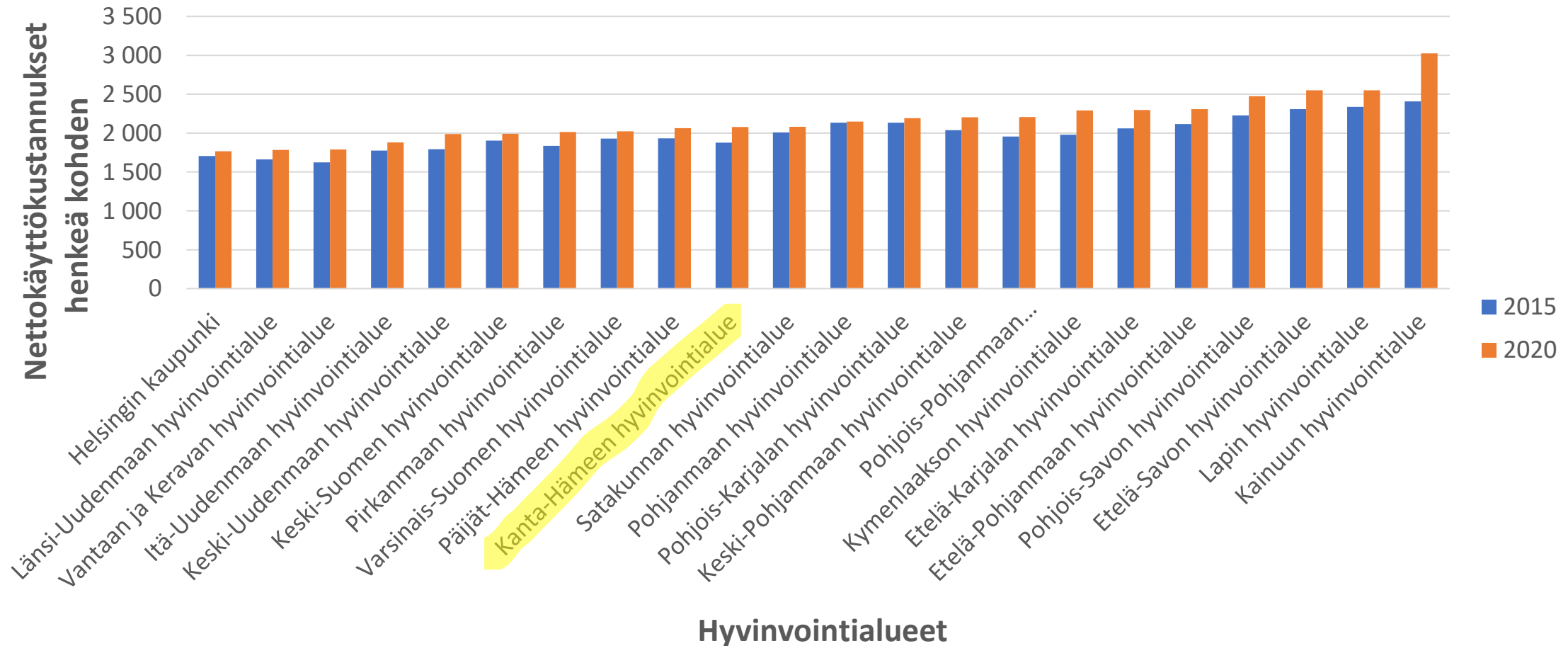
Hyvinvointia ja eroja selittäviä tekijöitä

- Hyvinvointialueiden sisälläkin on vaihtelua
 - Vaihtelua aiheuttaa mm. koulutusaste ja alueen kaupunkimaisuus
 - Vaikuttaa etenkin alueen taloudelliseen elinvoimaan, henkilön omaan tulotasoon sekä väestörakenteeseen
 - Esimerkiksi isommissa kaupungeissa hyvinvointi vaihtelee merkittävästi jopa kaupungin sisällä
- Palvelutarpeen arvioinnissa tulee tarkastella useita tekijöitä ja niiden yhteisvaikutuksia, ei vain esim. ikääntyneiden osuutta väestöstä
 - Esimerkiksi juuri yksinasuvien osuus, etäisyydet, sairastavuus jne.
- Lisäksi esimerkiksi yksin asumisen yleisyys ikääntyneillä ei ole samaan tapaan yhteydessä ikärakenteeseen kuin pienituloisuus tai asuntojen varustetaso
 - Ikääntyneiden yksinasuminen muuttunut eri suuntiin eri alueilla 25 vuoden aikana

Terveysindeksi ja Sairastavuusindeksi

Terveysthuollon nettokäyttökustannukset henkeä kohden hyvinvointialueilla, Helsingissä ja Ahvenanmaalla 2015 ja 2020 (2020=100) (lähde: Linnosmaa, 2023)

Terveydenhuollon käytöstä ja kustannuksista: Terveysindeksi ja Sairastavuusindeksi

Eläköön
elämä

- Suomessa sairastetaan enemmän Karjalassa, vähemmän Uudellamaalla
 - Ja kaikkea tältä väliltä
- THL julkaissut [Kansallisen terveystiedon indeksin](#), josta selviää alueiden eroja
 - Perustuu osa-alueindekseihin, jotka esiteltä seuraavalla sivulla
- Aiemmin julkaistu erikseen Sairastavuusindeksi (THL) ja Terveyspuntari (Kela)
 - Pelkän sairastavuusindeksin data vuosilta 2000 – 2019
 - Huom. Korona ei vaikuta tilastoon
- Terveystiedon indeksin hanke jatkuu vuoden 2023 loppuun saakka, tilastoraportti päivitetty kesäkuussa 2023

Mikä on Kansallinen terveysindeksi?

Terveysindeksi

Aiemmat indeksit

THL:n sairastavuusindeksi

Kelan Terveyspuntari

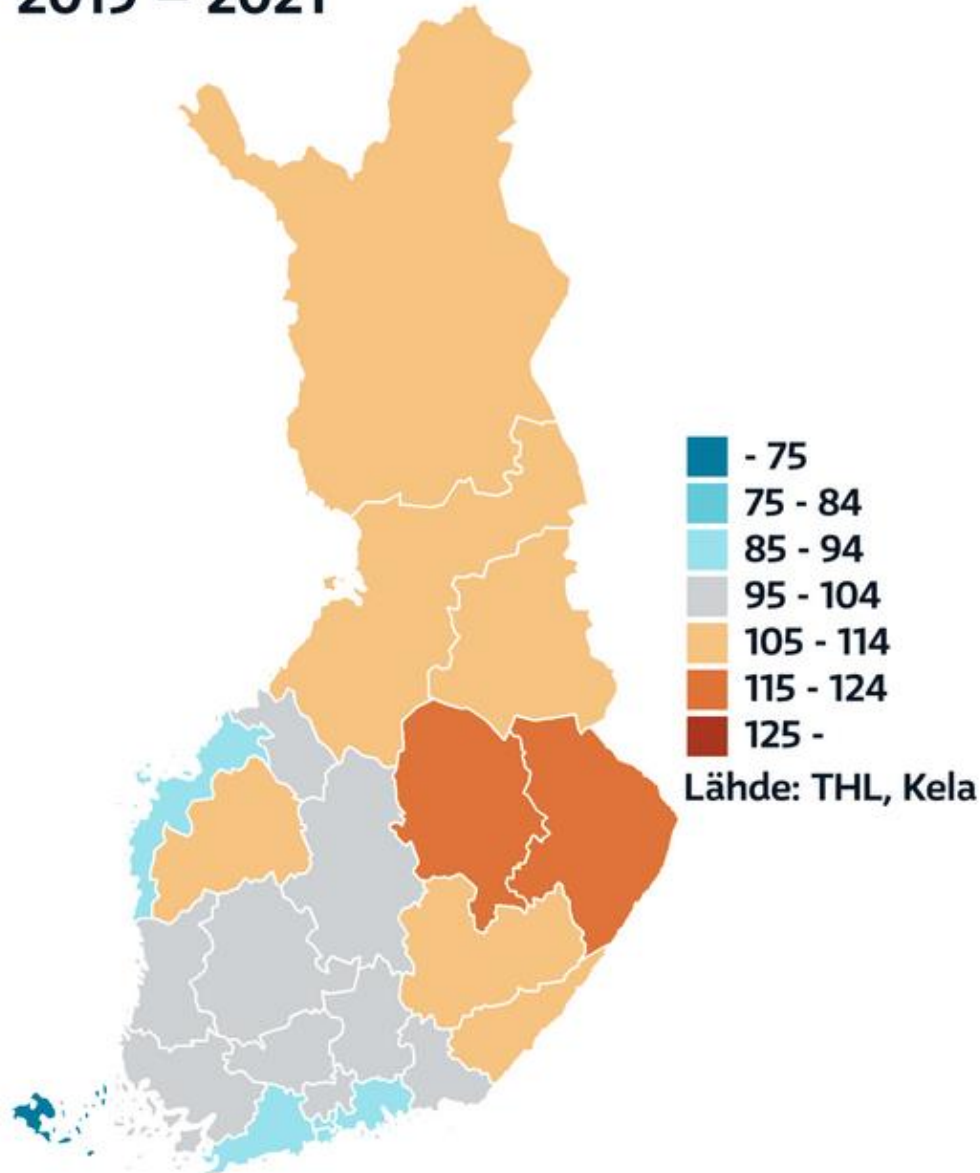
Sairausryhmittäiset osaindeksit

Sairastavuuden yleisindeksi

Työkyvyttömyysindeksi

Kustannukset, elämänlaatu, kuolleisuus, työkyvyttömyys, palvelujen ja etuuksien käyttö

Sairastavuuden kokonaisindeksi 2019 – 2021

Eläköön elämä

- THL julkaisi alueiden terveystilaa ja – eroja mittaavan Terveysindeksin raportin 30.5.2023
- Indeksit ja niiden eri osa-alueet kuvaavat laajasti sairauksien ja työkyvyttömyyden yleisyyttä hyvinvointialueilla suhteessa koko maan väestöön.
- Tiedot vuosilta 2019 - 2021
- Kansallinen keskiarvo kuvattu pistemäärällä 100
- Mitä suurempi luku/punaisempi väri, sen merkittävämpi sairastavuus

Sairastavuusindeksi Kanta-Hämeessä, THL 2022

- Indeksissä sisältyvät sairausryhmät ovat syöpä, sepelvaltimotauti, aivoverisuonisairaudet, tuki- ja liikuntaelinsairaudet, mielenterveyden ongelmat, tapaturmat ja dementia
- Pelkän sairastavuusindeksin data vuosilta 2000 – 2019
 - Huom. Korona ei vaikuta sairastavuusindeksin pisteytykseen
- Toivottiin tarkastelua etenkin kolmen kunnan suhteen, joiden pisteluvut indeksissä (Huom. 100 on siis kansallinen vertailuluku)
 - Forssa: 111,7
 - Hämeenlinna: 91,7
 - Riihimäki: 100,6
- **Kanta-Hämeen pisteluku 95,7**
- **Huom! Sairastavuusindeksi tosiaan eroaa Terveysindeksistä, jonka hanke on vielä kesken**

Haasteita ja mahdollisuuksia

Eläköön
elämä

- Sosiaali- ja terveysturvan tavoitteena on alusta asti ollut mm. alueellisten terveyserojen tasaaminen
- Hyvinvointialueiden rahoituksessa Kanta-Hämeen vuoden 2023 asukaskohtainen rahoitus 4094 €/asukas
 - Manner-Suomen keskiarvo 4081 €/asukas
 - Rahoitusta tuleekin myöntää vain tarpeeseen
- Kaikilla palveluiden järjestäjillä todettu äskettäin merkittävää tarvetta ja tahtoa palveluiden uudelleen järjestämiseen pääasiassa taloudellisista syistä
 - Miten muutoksia palveluverkkoon ja palvelumuotoihin voidaan tehdä nimenomaan alueen ominaispiirteet parhaiten huomioon ottaen?
- Alueiden väliset terveyserot haaste esimerkiksi muuttoliikkeen ja sairastavuuden suhteen:
 - Ovatko poismuuttajat terveempiä ja siksi muuttavat töiden perässä?
 - Vai ovatko muuttovoittoalueet terveempiä, koska sairastavampi väestö jää entisille alueille?
- Pandemian pahimmat vuodet näyttivät, että mahdollisuuksia etäpalveluiden hyödyntämiseen on
 - Mutta palveluja on pakko kehittää käytettävyyden suhteen vielä merkittävästi
 - Palveluiden saatavuuden ja saavutettavuuden osalta jo kansalaisoikeuskysymys

Kiitos!

Eläköön
elämä

Eero Kivinen
Sosiaalipoliittinen asiantuntija

Eläkkeensaajien Keskusliitto EKL ry

Haapaniemenkatu 14, 2.krs

PL 168, 00531 HELSINKI

www.ekl.fi

”Täyttä elämää hyvässä seurassa – EKL”

